

Handläggare: Tuula Kipinoinen Ericsson

Till
Hägersten-Liljeholmens
stadsdelsnämnd 2011-04-14

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

Förvaltningens förslag till beslut

1. Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens förslag till underlag till budget för år 2012 och inriktning för år 2013 och 2014.
2. Nämnden överlämnar förslaget till kommunstyrelsen för fortsatt beredning.

Maria Mannerholm
stadsdelsdirektör

Lars Wennberg
avdelningschef

Sammanfattning

Förvaltningens förslag utgår från stadens övergripande inriktningsmål och Vision 2030. Utvecklingen av ekonomin, tillgången på arbetskraft samt medborgarnas efterfrågan på de tjänster som stadsdelsnämnden tillhandahåller är de viktigaste faktorerna för utvecklingen av verksamheterna. Nettokostnaderna har ökat med 7,9 mnkr från bokslut 2010 till verksamhetsplan 2011 för Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd. Ökningen beror i huvudsak på att bokslutet för 2010 redovisade ett överskott. Till plan för 2012 och 2013 minskar nettokostnaderna med 1,8 mnkr respektive 0,7 mnkr. Planen för 2014 är oförändrad jämfört med 2013. Det minskade nettokostnaderna beror på att antalet äldre över 80 år minskar under planperioden. En mindre ökning av antalet äldre finns dock i gruppen över 90 år. Totalt sett ökar antalet äldre över 65 år. Tendensen är att behovet av äldreomsorg minskar. Behovet av servicehusboende minskar till förmån för trygghetsboende och seniorboende. Satsningen på egenregistöd till utsatta barn och ungdomar samt egen öppenvård och egna stödboenden fortsätter liksom samarbetet med andra myndigheter bl.a. avseende brukare som har insatser genom socialpsykiatri. Ökningen av antalet ärenden med insatser enligt både LSS och LASS förväntas

fortsätta i takt med den planerade nybebyggelsen i området blir av. Eftersom de nya fastigheterna är tillgängliga ur handikappsynpunkt förmodas en inflyttning ske av personer med framför allt fysisk funktionsnedsättning. Förvaltningen planerar även för nya gruppbofästäder i nybyggnationen. Den nybyggnation av bostäder som sker i stadsdelsområdet består huvudsakligen av bostadsrätter och jämförelsevis dyra hyresrätter. De som flyttar till dessa bostäder bör huvudsakligen vara personer som har en god ekonomi och inte är i behov av ekonomiskt bistånd. En ökning av arbetslösheten eller höjda räntekostnader som slår mot denna grupp kan dock på sikt ge effekter för förvaltningen i form av kostnader för ekonomiskt bistånd till höga boendekostnader. Enligt USK:s prognoser beräknas behovet av ekonomiskt bistånd minska. För februari 2011 låg emellertid antalet bidragshushåll i stadsdelen kvar på samma nivå som de två föregående åren och det totala bidragsbeloppet har ökat sedan januari 2010.

För att kunna uppfylla målen för verksamheterna inom av kommunfullmäktige beslutad ekonomisk plan krävs besparings- och effektiviseringsåtgärder om ca 30 till 40 mnkr per år under planperioden.

Bakgrund

Enligt kommunallagen ska kommunens budget innehålla en plan för ekonomin för en period av tre år. Budgetåret ska alltid utgöra periodens första år.

Långsiktigheten i stadens planering ska förstärkas genom att nämndernas analys av utvecklingen även för år två och tre ska ha större tyngd. Planeringen ska baseras på stadens Vision 2030. Av nämndens underlag ska framgå vilka frågor som påverkar verksamhetens utveckling och ekonomi under perioden.

Utgångspunkt ska vara analyser av förändringar i omvärlden samt analyser av den egna verksamheten med utgångspunkt från bland annat årsredovisningen. Större avvikelser eller förändringar jämfört med gällande plan för åren 2012 och 2013 ska analyseras och kommenteras. En av flera viktiga frågor med bäring på många verksamheter i staden är utvecklingen av barnafödande och inflyttning.

Nämndernas underlag ska under respektive relevant inriktningsmål redovisa en övergripande och sammanfattande analys av verksamheten de kommande åren.

Underlaget ska beskriva trender, utvecklingstendenser, strukturella frågor och demografiska förändringar samt effekterna av dessa samt eventuella åtgärder.

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014 upprättas i ILS-webb.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom samtliga avdelningar och sammanställts inom ekonomiavdelningen. Förhandling i förvaltningsgrupp enligt samverkansavtal sker den 5 april.

Bilagor

1. Stadsledningskontorets blanketter
2. Protokollsutdrag från stadsdelsnämnden 2011-04-14

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

3. Protokollsutdrag förvaltningsgrupp inklusive arbetsmiljökommittén
2011-04-05

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

Box 490, 129 04 Hägersten. Besöksadress Telefonvägen 30, plan 9
Telefon 08-508 22 000. Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se

www.stockholm.se

1. Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Här redovisas nämndens strategiska satsningar under respektive inriktningsmål.

1.1 Stockholm ska vara attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

- Stadsdelsnämnden fortsätter att bidra till en effektiv planprocess (stadsmiljöverksamhet).
- Behovet av lokaler till förvaltningens verksamheter ska främst tillgodoses vid nyproduktion av bostäder.
- Fortsatt utveckling av partnerskapet mellan privata och offentliga aktörer i näringslivet med särskild tonvikt på de s.k. kreativa näringarna och utvecklingen av Telefonplansområdet.
- Utvecklingen av e-baserade informationstjänster fortsätter.
- Fortsatt utveckling av arbetet för en ökad trygghet och tillgänglighet i stadsdelen.
- Fortsatt fokus på städning av parker för att skapa attraktivare och tryggare parkmiljöer i stadsdelsområdet.
- Fortsatt utveckling av miljöarbetet med fokus på elbilar och matavfall
- Tillgänglighetsarbetet anpassas utifrån stadens nya program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning.
- Fortsatt utveckling och upprustning av parker för att möta kommande behov i ett snabbt växande stadsdelsområde. Under planperioden kommer investeringar att göras i bl.a. Sannadalsparken och Svandamsparken.

1.2 Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras

Förskoleverksamhet

- Stadsdelsnämnden ska erbjuda alla barn förskoleplats inom tre månader i enlighet med Stockholms stads platsgaranti
- Antalet barn i småbarnsgrupperna (1-3 år) bör vara som mest 14 barn och för de äldre barnen (4-5 år) som mest 18 barn.
- Andelen förskollärare i förskolan ska öka
- Förskolorna ska kartlägga risk- och skyddsfaktorer i förskolan för att främja barnens hälsa och likabehandling
- Förskolan ska utveckla och stärka varje barns självkänsla och sociala kompetens
- Förskolan ska aktivt bidra till jämställdhet, respekt och likabehandling
- Förskolan ska stödja och utmana varje barn så att de utvecklar sina förmågor och utmanas i sin utveckling och sitt lärande
- Förskolan ska stärka varje barns förmåga till delaktighet och inflytande

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

- Förskolan ska ha en god kommunikation med föräldrarna och erbjuda goda möjligheter till samverkan
- Barnets övergång från förskola till skola ska vara väl planerad och ske i samverkan med föräldrarna

Individ- och familjeomsorg, inkl. socialpsykiatri

- Personer som ansöker om ekonomiskt bistånd ska stöttas i att hitta annan försörjning.
- Tidiga insatser på hemmaplan till barn och ungdomar ska prioriteras.
- Arbetet till stöd för barn i svåra vårdnadsstrider ska fortsätta att utvecklas i samverkan med bl.a. rättsväsendet.
- Öppenvårdsinsatser och stödboende i egen regi ska prioriteras för vuxna med missbruksproblem.
- Samarbetet med landstinget ska utvecklas i syfte att förbättra insatserna för personer med komplexa problem och/eller neuropsykiatrisk funktionsnedsättning.
- Anhörigstödet ska utvecklas vidare så att det kan ge ett kvalificerat stöd till anhöriga, både enskilt och i grupp.
- Stödet till vuxna som utsatts för våld i nära relationer ska utvecklas genom samarbete med andra aktörer. Stödet till barn som bevittnat våld ska förbättras genom ett stärkt barnfokus.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

- Antalet bostäder för personer med funktionsnedsättning ska öka.
- Förvaltningen ska utveckla sin kompetens i att samtala med barn och ungdomar med funktionsnedsättning.
- Stödet till anhöriga till personer med funktionsnedsättning ska utvecklas vidare så att det kan ge ett kvalificerat stöd både enskilt och i grupp.

Äldreomsorg

- Vision 2030 om ett aktivt, värdigt och tryggt åldrande ska vara vägledande för äldreomsorgens arbete under planperioden. Målet är hög kvalitet, valfrihet och nöjda äldre.
- Värdegrundsarbetet ska fortgå utifrån stadens gemensamma värdegrund för äldreomsorgen.
- Fortsatt fokus på en rättssäker biståndshandläggning med hög kvalitet. Rätt insatser ska ges vid rätt tillfälle.
- Det ska finnas en tillgänglig och tydlig information om verksamheten och utförare, så att de äldre kan göra egna aktiva val.
- Hemtjänsten ska utvecklas för att möjliggöra ökat kvarboende och för att möta äldre med särskilda behov.
- Tekniska lösningar ska provas och användas, t.ex. Nyckelfri hemtjänst.

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

- Förebyggande insatser ska erbjudas såsom Seniorhälsan, fixartjänster och dagsutflykter samt stöd av heminstruktör för personer med syn- och hörselnedsättning.
- Anhöriga och närstående ska erbjudas ett individuellt anpassat och flexibelt stöd.
- Fortsatt kompetensutveckling bl.a. genom modellen KEY, kompetensutveckling enligt yrkeskrav.
- Samverkan med landstinget och andra vårdgivare ska fortsätta att utvecklas, bl.a. genom försöksverksamheten Bättre Samverkan Bättre Liv.
- Utveckling av verksamhetsuppföljning av verksamhet som drivs i egen regi, på entreprenad och inom kundvalet
- Fortsatt planering och anpassning av boendeformer för äldre.

1.3 Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva

- Fortsatt effektivisering av administration och lokalutnyttjande.
- Upphandlingar enligt aktivitetsplanen ska genomföras.
- Stimulera personalövertagande på marknadsmässiga villkor och skapa en kontinuerlig effektivisering av verksamheterna.
- Öka avtalstroheten i nämndens verksamheter.
- E-tjänster och projekt ska fortsätta att utvecklas för en effektivare service.
- Säkerhetsarbetet och den interna kontrollen ska fortsätta att utvecklas med utgångspunkt från risk- och väsentlighetsanalysen.
- Bidra till kunskap, engagemang och samsyn om Vision 2030.
- Sjukfrånvaron ska sänkas genom aktiv rehabilitering och andra insatser som det förebyggande arbetsmiljöarbetet.

2. Nämndens verksamhetsområde

Här redovisas utvecklingstendenser och nämndens strategiska satsningar under respektive verksamhet.

Ålder	2010	2011	2012	2013	2014
0	1388	1446	1455	1427	1435
1-5	5048	5459	5772	5911	6064
6-15	5788	6192	6597	6951	7456
16-64	52189	53820	54946	55551	57174
65-79	5974	6351	6749	7095	7512
80-	3286	3193	3111	3012	2964
Alla åldrar	73673	76461	78630	79947	82605

Vision 2030

Visionen beskriver hur Stockholm ska utvecklas till år 2030 och bli än mer attraktiv för såväl den enskilda människan som för företag och organisationer. År 2030 beräknas Stockholms stad ha närmare en miljon invånare och Stockholm–

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

Mälarregionen närmare 3,5 miljoner invånare. En stor del av befolkningsökningen sker i Hägersten-Liljeholmen. Det ställer krav på att utveckla bostäder, infrastruktur, företagsklimat, skola, och omsorg i en långsiktigt hållbar miljö. Det är viktigt att arbetet med att göra Vision 2030 känd hos alla medarbetare och vad visionen innebär för verksamheten och det egna arbetet.

Områden som kan överföras till Kontaktcenter

Hanteringen av den förenklade biståndsbedömningen avseende lägre nivåer inom hemtjänsten skulle kunna föras över till Kontaktcenter. Volymen bedöms inte vara särskilt omfattande, några få heltidstjänster borde klara stadens samlade behov. Även hanteringen av ansökningar till kollektivtrafik kan föras över. Den del av Kontaktcenter som hanterar tekniska frågor bör utvecklas så att även Driftcentralen ingår och görs mer känd för medborgarna. Det är också viktigt att incitament för verksamhetsförbättringar skapas genom att kostnaderna för Kontaktcenter kan påverkas av de nämnder som är med och betalar för verksamheten. Ett underlag med statistik över användningsfrekvens behövs därför för uppföljning av kostnaderna.

Utvecklingsbehov inom införda valfrihetssystem

Inom äldreomsorgen skulle en längre betänketid underlätta för de äldre att välja då lediga platser uppstår. I annat fall krävs en överkapacitet för att möjliggöra för de äldre att kunna välja. Inom stöd och service för personer med funktionsnedsättning är omsättningen av platser på gruppboenden låg vilket medför att det inte så ofta uppstår reella valtillfällen.

För att förbättra uppföljningen av utförd tid hos brukarna krävs ett nytt ersättningssystem för hemtjänsten som bättre är anpassat till antalet utförare.

2.1 Förskoleverksamhet

(mnkr)	Bokslut 2010	Utfall jämfört med VP 2011 budget 2010	Förändr. Bokslut 2010- VP 2011	Förändr. i plan 2012	Förändr. i plan 2013
Förskola	418,0	14,1	426,4	8,4	0,0

Nettokostnaderna för förskola har ökat med 8,4 mnkr från bokslut 2010 till verksamhetsplan 2011. Ökningen beror på att prestationerna i verksamhetsplan 2011 baseras på avläsning av inskrivningen per den 31 mars 2010. I bokslutet för 2010 har prestationerna justerats för inskrivningen i september 2010, vilket medför en ökning. Även 2011 kommer budgeten att justeras för faktisk inskrivning i samband med rapport 2. Barnantalet i förskoleverksamheten beräknas öka 2011 med cirka 300 barn jämfört med 2010. Tilldelningen enligt plan för 2011 är oförändrad jämfört med 2010 för effektivisering av administrationen. Beräknade prestationsökningar ingår inte i förändringen.

Stadsdelens fyra öppna förskolor planeras i samma omfattning som tidigare.

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

Prognos för barn 0 samt 1-5 år från USK.

	2010	2011	2012	2013	2014	2010/2014
Antal barn 0 år	1429	1446	1455	1427	1435	6
Antal barn 1-5 år	5111	5458	5771	5911	6063	952

Det finns tio förskoleområden inom Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning. Prognosen för de närmsta åren visar att Hägersten - Liljeholmen är ett av de områden i staden där det byggs många nya bostäder. Antalet barn inom förskolan i området fortsätter att öka bl.a. med anledning av den nya bostadsbebyggelsen.

Prioriteringar

Att utveckla kvalitetsmått och metoder för utvärdering som relaterar till förskolans mål och uppdrag är ett prioriterat område de närmsta åren. Arbetet för att ytterligare höja kvaliteten i förskoleverksamheten fortsätter utifrån de utvecklingsområden som har identifierats i t.ex. inspektionsrapporter och kvalitetsredovisningar. Nämnden fortsätter arbetet med att utveckla kvalitet med hjälp av tydliga mål och kompetensutveckling. Målen har fokus på vad brukarna ska erbjudas. Vad barn får lära sig, får erfarenhet av och utvecklar ett kunnande om.

Det är angeläget att säkra tillväxten av nya ledare inom förskolan samt fundera över vilka kompetenser som krävs för att leda förskoleområden.

För att möta framtidens krav och behov sker en satsning på att öka kompetensen bland förskolans personal. De närmsta tre åren sker en stor satsning på att utbilda samtlig pedagogisk personal inom förskolan i praktisk IT och mediekommunikation (PIM).

Arbetet fortsätter med att möta den ökande efterfrågan på förskoleplatser. Under de närmsta åren kommer fler förskolor att behövas för att kunna tillgodose behovet av förskoleplatser.

2.2 Verksamhet för barn och unga

Budgeten är fördelad mellan individ- och familjeomsorg, förskoleverksamhet samt kultur- och föreningsverksamhet.

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

2.3 Kultur och föreningsverksamhet

(mnkr)	Bokslut 2010	Utfall jämfört med VP 2011 budget 2010		Förändr. Bokslut 2010- VP 2011	Förändr. i plan 2012	Förändr. i plan 2013
Kultur- o. föreningsverksamhet	17,8	4,5	21,6	3,8	0,0	0,0

Nettokostnaderna för kultur- och föreningsverksamhet har ökat med 3,8 mnkr från bokslut 2010 till verksamhetsplan 2011. Ökningen avser huvudsakligen ett ökat barnantal, socioekonomiska förändringar samt konsumentrådgivning.

Antalet kolloplatser planeras i samma omfattning som tidigare. Detta gäller också de fyra ungdomsgårdarna och de tre parklekarna, som samtliga drivs på entreprenad.

2.4 Äldreomsorg

(mnkr)	Bokslut 2010	Utfall jämfört med VP 2011 budget 2010	Förändr. Bokslut 2010- VP 2011	Förändr. i plan 2012	Förändr. i plan 2013	
Äldreomsorg	535,7	-3,0	536,1	0,4	-1,8	-2,5

Nettokostnaderna för äldreomsorg har ökat med 0,4 mnkr från bokslut 2010 till verksamhetsplan 2011. Tilldelningen enligt plan för 2012 minskar med 1,8 mnkr jämfört med 2011. Förändringen beror på att antalet äldre över 80 år fortsätter att minska under planperioden.

Befolkningsprognos, USK

	65-69	70-74	75-79	80-84	85-89	90-94	95- år	65- år
2010	2836	1717	1422	1370	1201	563	151	9260
2011	3065	1849	1437	1329	1126	583	155	9544
2012	3270	2020	1458	1290	1085	583	153	9860
2013	3362	2220	1513	1247	1036	571	158	10107
2014	3461	2446	1605	1245	975	590	155	10476

I Hägersten-Liljeholmens stadsdel, liksom i staden, minskar antalet äldre över 80 år under planperioden. En mindre ökning av antalet äldre finns i gruppen över 90 år. Totalt sett ökar antalet äldre över 65 år. På sikt ökar också antalet äldre över 80 år.

Behovet av hemtjänst ökar i den yngre åldersgruppen. Förvaltningen bedömer att behovet av vård- och omsorgsboende kommer att vara oförändrat. Samtidigt är det viktigt att se till hela stadens behov. Stadens gemensamma äldreboendeplan som tas fram av äldreförvaltningen kommer här att vara vägledande för den fortsatta utvecklingen. I planen belyses bl.a. medelvistelsetider på vård- och omsorgsboende, som är en viktig faktor för den fortsatta planeringen.

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

Behovet av servicehusboende bedöms fortsätta att minska till förmån för trygghetsboende och seniorboende.

Äldreomsorgens valfrihetsmodeller för hemtjänst, vård- och omsorgsboende och kommunal dagverksamhet innebär att den äldre efter biståndsbedömning själv väljer utförare, på sikt även för korttidsvård. Valfrihetsmodellerna fungerar bra och kan utvecklas så att de äldres ges ökade möjligheter att välja utförare som motsvarar deras önskemål och krav på kvalitet. Tydlig information om olika utförare och längre tid behövs för att de äldre och deras anhöriga ska kunna jämföra och välja utförare.

Det finns ett brett utbud av olika boendeformer och driftsformer i stadsdelen. Fruängsgårdens vård- och omsorgsboende och Åsengårdens vård- och omsorgsboende drivs på entreprenad samt Axcgårdens vård- och omsorgsboende från 2012. Axelsbergs vård- och omsorgsboende drivs i egen regi. Möjlighet till parboende inom samma fastighet kan erbjudas.

I stadsdelen finns det privata äldreboendet Rosengården och i Kastanjens tidigare lokaler planeras ett vård- och omsorgsboende i privat drift. Servicehusen Axelsberg, Fruängsgården och Trekanten drivs i egen regi. Det finns en överkapacitet av servicehuslägenheter.

Inom stadsdelen finns idag ett trygghetsboende och ett seniorboende. En fortsatt omvandling av servicehus till trygghetsboende/seniorboende kan komma att ske under planperioden.

För personer med demenssjukdom bedöms behovet av dagverksamhet vara tillgodosett genom de två dagverksamheterna som drivs i egen regi. I stadsdelen finns också en dagverksamhet för spansktalande som drivs i privat regi.

Prioriteringar

Äldreomsorgen är inriktad på att ge äldre stöd och insatser av god kvalitet, så att de kan leva och bo självständigt så länge som möjligt i sin hemmiljö.

Äldreomsorgen ska fortsätta att prioritera och erbjuda generella och förebyggande insatser till de äldre i stadsdelen såsom fixartjänster, stöd av heminstruktör för personer med syn- och hörselnedsättning, dagsutflykter samt verksamheter för aktiviteter, kultur och social samvaro, bl.a. Seniorhälsan, mötesplatserna Antikträffen och Hövdingagården i samverkan med pensionärs- och frivilligorganisationer.

Anhörigstödet ska fortsätta att utvecklas så att anhöriga och närstående får ett individuellt anpassat och flexibelt stöd. Information och kommunikation med äldre och anhöriga är en prioriterad fråga. Informationsfoldern "Äldreomsorgen A-Ö", som är uppskattad av de äldre ska fortsätta att skickas ut till alla äldre som fyller 75 år i stadsdelen. Informationsfolder som vänder sig till anhöriga och närstående planeras. Jämför Service på webben är en viktig informationsplats, som ska hållas aktuell och som också behöver vidareutvecklas. Äldre och anhöriga kan också vända till sig till Äldre Direkt för information och till stadsdelens Äldrestöd,

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

ett telefonnummer, för fördjupad information, råd och stöd. Äldrestöd inbjuder också till regelbundna informations- och dialogmöten för äldre och anhöriga.

Fortsatt fokus på en rättssäker och likställig biståndshandläggning med hög kvalitet där stadens gemensamma kartläggnings- och bedömningsinstrument ska tillämpas.

I fokus står också att utveckla hemtjänsten för att möta äldre med särskilda behov. Nya tekniska lösningar ska prövas, t.ex. Nyckelfri hemtjänst. Ett prioriterat utvecklingsområde är en trygg vård och omsorg till de mest sjuka äldre som bor hemma. Stadsdelen har tillsammans med landstinget och andra vårdgivare beviljats stimulansbidrag under 3 år till försöksverksamheten Bättre Samverkan Bättre Liv. En värdig vård i livets slut med hög kvalitet är ett annat prioriterat område.

Enheternas kvalitetsarbete ska fortgå, där brukarundersökningar, synpunkter och uppföljningar ska tas tillvara för att utveckla och förbättra verksamheten. Även vid enheterna är det viktigt att prioritera och utveckla forum för information och dialog för brukare/boende och deras anhöriga. Information ska ges om omsorgsdagboken.

Kvaliteten i verksamheterna följs upp genom brukarundersökningar och verksamhetsuppföljningar. Metoder och former kan behöva vidareutvecklas.

Fortsatt kompetensutveckling bl.a. utifrån modellen KEY, kompetensutveckling enligt yrkeskrav prioriteras. KEY omfattar validering av personalens kompetens, individuell kompetensutvecklingsplan, utbildningsinsatser samt ledarskapsutveckling. Utbildning för övriga yrkesgrupper inom äldreomsorgen sker inom ramen för stadens satsningar.

Planering av boende för äldre är en angelägen fråga under planperioden, bl.a. gällande servicehusens framtid och utvecklingen av trygghetsboende och seniorboende. Förvaltningen ställer sig positiv till en omvandling av servicehus till trygghetsboende eller seniorboende. Förvaltningen samverkar med stadsdelsförvaltningarna Skärholmen och Älvsjö för behovsinventering och planering samt samarbetar med fastighetsägaren Micasa.

Samverkan mellan stadsdelsförvaltningarna för gemensamma funktioner såsom fixartjänst, anhörigstöd, heminstruktör, MAS/MAR, dietist, kompetensutvecklingssamordnare, vodoksamordnare, och paraplysamordnare, är möjligt att vidareutveckla.

2.5 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

(mnkr)	Bokslut 2010	Utfall jämfört med budget 2010	VP 2011	Förändr. Bokslut 2010-VP 2011	Förändr. i plan 2012	Förändr. i plan 2013
Stöd o service till personer med funktionsnedsättning	207,4	-1,2	212,2	4,8	0,0	0,0

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

Nettokostnaderna för stöd och service till personer med funktionsnedsättningar har ökat med 4,8 mnkr från bokslut 2010 till verksamhetsplan 2011. Ökningen beror främst på prestationsförändringar.

De senaste åren har antalet ärenden ökat markant inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning, framför allt vad gäller barn med stora funktionsnedsättningar som fötts i eller flyttat in till stadsdelsområdet. Även antalet vuxna personer med omfattande behov av insatser har ökat. Ökningen förväntas fortsätta, eftersom en inflyttning av personer med funktionsnedsättning kan förmodas ske till de tillgängliga lägenheterna i nybyggnationen.

Nämndens kostnader för insatser ökar också till följd av förändringar i socialförsäkringen. De nya reglerna för personlig assistans över 20 timmar per vecka har hittills inneburit att ett antal brukare fått avslag från Försäkringskassan på fortsatta insatser enligt LASS (sedan 1.1.2011 ersatt med 51 kap. socialförsäkringsbalken). Dessa personer har fortfarande stora behov av insatser som nu finansieras av kommunen istället för av staten. Effekterna på sikt av de förändrade reglerna är svåra att bedöma.

Antalet personer i daglig verksamhet ökar till följd av att allt fler får neuropsykiatriska diagnoser samt till följd av att kraven ökat för att få arbeta inom Samhall. Fler arbetstagare tillkommer också på grund av att utbudet av dagliga verksamheter ändrats så att de attraherar personer med lindrig utvecklingsstörning och personer med t.ex. Aspergers syndrom.

Den beräknade öppningen av en gruppboende på Sjövikshöjden i Liljeholmen har tidigare lagts och beräknas ske i februari 2012. Gruppboendet kommer att innehålla sex lägenheter för personer med utvecklingsstörning, varav tre för personer som även har svåra rörelsehinder. Under hösten 2012 öppnas en gruppboende med fem lägenheter i Gyllene Ratten-området i Fruängen.

Omvandlingen av Axelsbergs serviceboende till boende för yngre personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning fortsätter under planperioden.

Genom den gruppboende som Frösunda LSS öppnar 2011 i Axelsberg tillgodoses de behov som för närvarande finns i stadsdelsområdet av boende för personer med förvärvad hjärnskada.

Prioriteringar

Fler bostäder behövs i staden för vuxna med funktionsnedsättning. Främst behövs bostäder för vissa grupper, t.ex. personer med utvecklingsstörning och utagerande beteende, för vilka förvaltningen idag tvingas till kostsamma placeringar i andra kommuner.

Fortsatt utbyggnad av bostäder behövs för personer med Aspergers syndrom och autism. En del av dessa personer behöver också stöd i att komma vidare till eget boende.

Förvaltningen fortsätter att strikt följa lagen och stadens riktlinjer.

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

2.6 Individ och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

(mnkr)	Bokslut 2010	Utfall jämfört med budget 2010	VP 2011	Förändr. Bokslut 2010-VP 2011	Förändr. i plan 2012	Förändr. i plan 2013
Individ o. familjeomsorg	127,1	-7,0	118,2	-8,9	0,0	0,0

Nettokostnaderna för individ- och familjeomsorg har minskat med 8,9 mnkr från bokslut 2010 till verksamhetsplan 2011. Jämför man nettobudgeten mellan 2010 och 2011 är minskningen 1,9 mnkr. Minskningen beror främst på ändrade socioekonomiska förutsättningar inom vuxenverksamheten och socialpsykiatrin.

Satsningen på egenregistöd till utsatta barn och ungdomar fortsätter för att ge bättre stöd och minska kostnaderna för institutionsvård och köpt öppenvård. Befintliga insatser som stödsamtal, familjebehandling, Komet, ART, Trappansamtal mm kompletteras med bl.a. insatser i samverkan med Södertörns tingsrätt till stöd för barn i svåra vårdnadsstrider och intensivstöd som ska förebygga jourplaceringar i familjehem. Familjehemsplacerade ungdomar med stora vårdbehov erbjuds beteendeträningsprogram, ungdomar som har problem i familjen får bo i delad träningslägenhet med stöd av ungdomscoach. Ett utvärderingssystem för öppenvårdsinsatser prövas under 2011.

Insatser i egen regi prioriteras även för vuxna med missbruksproblem, bl.a. i form av öppenvården Futura och boendestöd i syfte att undvika vräkning och institutionsvård för personer med grava alkoholproblem. Förvaltningen arbetar tillsammans med landstinget för att förbättra insatserna för personer med både missbruk och psykiatrisk problematik.

Förvaltningens egna stödboende, Västertorpsvalet, är beläget i Västertorps hotellhem. Stödboendet är ett mycket viktigt led i förvaltningens vårdkedja och det är av största vikt att boendet består, både ur ekonomisk och verksamhetsmässig synvinkel. I ett aktuellt stadsplaneförslag avses att den nuvarande byggnaden ska rivas och ersättas med ett större hotellhem. Om förslaget går igenom behöver förvaltningen evakueringslägenheter för dem som nu bor i stödboendet och nya permanenta lägenheter för stödboende i det nya hotellhemmet.

Förvaltningens team mot våld i nära relationer tar emot både kvinnor och män som utsatts för våld i nära relationer. Teamets kvinnostödjare arbetar specifikt med de våldsutsatta kvinnorna. Kvinnostödet drivs i samarbete med stadsdelsförvaltningarna i Skärholmen och Älvsjö. Teamet förmedlar även hjälp till män som utövar våld. Inom förvaltningen diskuteras hur barnfokuset i arbetet ska stärkas så att fler barn som bevittnat våld ska kunna erbjudas hjälp.

Inom socialpsykiatrin ökar antalet personer som bor i särskilda boenden i Stockholm istället för ute i landet. Antalet personer med insats i form av boende på HVB utanför Stockholmsområdet minskar, huvudsakligen beroende på att ansvaret för dem som fyllt 65 år övertas av äldreomsorgen.

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

Antalet personer som får stöd från socialpsykiatri till följd av psykossjukdom minskar, medan det finns ett ökat behov av insatser bland personer med ADHD, ADD, personlighetsstörningar och självskadebeteenden. Många av dessa får boendestöd, men är också i behov av insatser från landstinget.

Prioriteringar

Satsningen på egen öppenvård och egna stödboenden fortsätter liksom samarbete med andra myndigheter kring bl.a. brukare som har insatser genom socialpsykiatri. Förvaltningen fortsätter att strikt följa lagen och stadens riktlinjer.

2.7 Stadsmiljöverksamhet

(mnkr)	Bokslut 2010	Utfall jämfört med budget 2010	VP 2011	Förändr. Bokslut 2010-VP 2010	Förändr. i plan 2012	Förändr. i plan 2013
Stadsmiljö	13,6	0,0	13,1	-0,5	0,0	0,0
Kapitalkostnader	4,4	0,1	4,2	-0,2	0,0	0,0

Nettokostnaderna för stadsmiljöverksamhet har minskat med 0,5 mnkr från bokslut 2010 till verksamhetsplan 2011. Tilldelningen 2012 är oförändrad enligt plan. Kapitalkostnaderna har minskat med 0,2 mnkr mellan bokslut 2010 och verksamhetsplan 2011.

För att kostnadseffektivisera verksamheten sker fortlöpande resursallokering för drift och underhåll med syfte att få bästa möjliga prioritering av åtgärder. Behovet av papperskorgar inventeras ständigt och antalet utökas vid behov. Inkomna synpunkter angående klotter, brister i belysning och andra otrygghetsskapande faktorer i stadsdelsområdet tas emot och följas upp.

2.8 Flyktingmottagande

(mnkr)	Bokslut 2010	Utfall jämfört med budget 2010	VP 2011	Förändr. Bokslut 2010-VP 2011	Förändr. i plan 2012	Förändr. i plan 2013
Flyktingmottagande	1,3	0,3	1,6	0,3	0,0	0,0

Nettokostnaderna för flyktingmottagande har ökat med 0,3 mnkr från bokslut 2010 till verksamhetsplan 2011. Ökningen beror på att antalet prestationer i verksamhetsplanen grundas på avläsningen den 31 augusti 2010.

Den 1 december 2010 övergick ansvaret för flyktingmottagandet till arbetsförmedlingen. Stadsdelsförvaltningen har dock kvar ansvaret t.o.m. maj 2012 för de två-tre personer per månad som var aktuella för introduktionsersättning vid övergången. De nya flyktingar som kan tillkomma framöver är personer som har introduktionsersättning enligt det gamla systemet och som flyttar in till stadsdelsområdet samt personer som ansöker om ekonomiskt bistånd därför att de inte klarar sig på etableringsstödet från försäkringskassan.

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

2.9 Ekonomiskt bistånd

(mnkr)	Bokslut 2010	Utfall jämfört med budget 2010	VP 2011	Förändr. Bokslut 2010-VP 2011	Förändr. i plan 2012	Förändr. i plan 2013
Ekonomiskt bistånd	64,5	5,5	58,7	-5,8	0,0	0,0

Nettokostnaderna för ekonomiskt bistånd har minskat med 5,8 mnkr från bokslut 2010 till verksamhetsplan 2011. Nettobudgeten mellan 2010 och 2011 har minskat med 11,3 mnkr. Skillnaden beror främst på att kostnaderna för ekonomiskt bistånd beräknas minska enligt USK:s prognoser.

Enligt UKS:s prognoser förväntas behovet av ekonomiskt bistånd minska till följd av den förbättrade konjunkturen i landet. För januari 2011 låg dock antalet bidragshushåll i stadsdelsområdet på ungefär samma nivå som de två föregående åren och det totala bidragsbeloppet har ökat sedan februari 2010. Då nybyggnationen i stadsdelen huvudsakligen består av bostadsrätter och hyresrätter med förhållandevis höga hyresnivåer finns en risk att ökade boendekostnader genom höjda marknadsräntor eller ökad arbetslöshet ökar behovet av ekonomiskt bistånd och efterfrågan på förvaltningens rådgivningsresurser.

En annan faktor som kan öka behovet av ekonomiskt bistånd är de förändringar som gjorts i Försäkringskassans regelverk för sjukskrivningar mm.

Prioriteringar

Förvaltningen fortsätter att arbeta aktivt med att stödja den enskilda till att undanröja eventuella arbetshinder och hitta egen försörjning. Alla som söker ekonomiskt bistånd på grund av arbetslöshet ska vara arbetssökande hos Jobbtorg Stockholm. Förvaltningen samverkar med jobbtorget, arbetsförmedlingen, sjukskrivande läkare m.fl. om dem som har medicinska hinder till egen försörjning. Vid prövningen av rätten till ekonomiskt bistånd tillämpar förvaltningen en strikt följsamhet till lagen och stadens riktlinjer.

2.10 Arbetsmarknadsåtgärder

(mnkr)	Bokslut 2010	Utfall jämfört med budget 2010	VP 2011	Förändr. Bokslut 2010-VP 2011	Förändr. i plan 2012	Förändr. i plan 2013
Arbetsmarknads- åtgärder	2,9	0,5	3,2	0,3	0,0	0,0

Nettokostnaderna för arbetsmarknadsåtgärder har ökat med 0,3 mnkr från bokslut 2010 till verksamhetsplan 2011.

Efter införandet av jobbtorgen ligger ansvaret och budgeten för stadens arbetsmarknadsinsatser på jobbtorgen. Förvaltningen har endast kvar ansvaret för ca 17 platser inom offentligt skyddade arbeten (OSA) samt några

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

rehabiliteringsplatser. Förvaltningen utför arbete med OSA även för stadsdelsförvaltningarna Skärholmen och Älvsjö.

2.11 Övrigt

Nämnd- och förvaltningsadministration

(mnkr)	Bokslut 2010	Utfall jämfört med budget 2010	VP 2011	Förändr. Bokslut 2010-VP 2011	Förändr. i plan 2012	Förändr. i plan 2013
Nämnd- o. förvaltningsadmin.	41,9	4,1	46,5	4,6		

Nettokostnaderna har ökat med 4,6 mnkr från bokslut 2010 till verksamhetsplan 2011. Ökningen beror på att hela budgeten för 2010 inte förbrukades samt ökade kostnader för IT.

Gemensam ekonomiadministration och införandet av Gemensam service IT, GS-IT, har lett till förändringar i organisationen. Arbetsformerna för integrerat ledningssystem, ILS, har förändrats genom införandet av ILS-webben. Utveckling av rutiner och arbetssätt fortsätter.

Sjukfrånvaron bland anställda i Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning fortsätter att minska. Under år 2010 uppgick den till 6,8 % av arbetad tid. Detta visar på en fortsatt minskning i jämförelse med år 2009 då sjukfrånvaron var 8,1 %. År 2008 uppgick frånvaron till 9,9 % och år 2007 till 10,2%.

Flera möten för enhets- och avdelningschefer kommer att genomföras bl.a. innehållande utbildning i diskrimineringslagen, kommunikativt ledarskap, Lean samt föreläsningar som uppmuntrar till utveckling och förändring genom kreativitet, inspiration och motivation.

Prioriteringar

Arbetet med upphandling sker enligt aktivitetsplanen. Uppföljningen av den interna och externa kontrollen kommer att utvecklas bl. a. med avseende på upphandlad verksamhet.

Avtalstroheten ska öka i nämndens verksamheter för att säkerställa att inköp sker av upphandlade leverantörer.

E-tjänster och projekt fortsätter att utvecklas för att effektivisera servicen.

Säkerhetsarbetet och den interna kontrollen ska utvecklas med utgångspunkt från risk- och väsentlighetsanalysen.

Förvaltningen ska bidra till kunskap, engagemang och samsyn om Vision 2030, bl.a. genom att ha Vision 2030 som utgångspunkt i framtagande av planer, program och policys.

Sjukfrånvaron ska minska vid utgången av 2011. För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås samt för att öka kvaliteten i verksamheterna, måste nämnden vidta

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

ytterligare åtgärder för att minska sjukfrånvaron. Sjukfrånvaron ska sänkas genom förebyggande hälso- och arbetsmiljöarbete samt genom aktiv rehabilitering. Strategiska inriktningsområden för arbetet med hälsa och arbetsmiljö under 2011 och under planperioden är bl.a. kartläggning och analys i samverkan med företagshälsovården, kontroll över korttidsfrånvaron, kunskapsspridning och utbildningsinsatser för chefer och medarbetare. Fokus på hälsa sker i organisationen genom ledningens engagemang och av förvaltningens hälsocoacher.

Övrigt

(mnkr)	Bokslut 2010	Utfall jämfört med budget 2010	VP 2011	Förändr. Bokslut 2010-VP 2011	Förändr. i plan 2012	Förändr. i plan 2013
Övrigt	2,2	0,3	3,0	0,8		

Nettokostnaderna har ökat med 0,8 mnkr från bokslut 2010 till verksamhetsplan 2011. Ökningen beror på att hela budgeten för 2010 inte förbrukades. Under anslaget budgeteras för omstruktureringskostnader och andra oförutsedda kostnader.

3. Sammanfattande ekonomisk analys

(mnkr)	Bokslut 2010	Utfall jämfört med budget 2010	VP 2011	Förändr. Bokslut 2010-VP 2011	Förändr. i plan 2012	Förändr. i plan 2013
Stadsdelsnämnden totalt	1436,9	18,1	1444,8	7,9	-1,8	-2,5

Nettokostnaderna har ökat med 7,9 mnkr från bokslut 2010 till verksamhetsplan 2011 för Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd. Ökningen beror i huvudsak på att bokslutet för 2010 redovisade ett överskott. Till plan för 2012 och 2013 minskar nettokostnaderna med 1,8 mnkr respektive 2,5 mnkr. Planen för 2014 är oförändrad jämfört med 2013. Det minskade nettokostnaderna beror på volymminskningar inom äldreomsorgen genom ett minskat antal äldre över 80 år.

3.1 Drift

Ekonomi 2010 och 2011

Bokslutet för Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd 2010 visade, efter resultatdispositioner, ett överskott med 9,0 mnkr jämfört med budget. Överskottet avser i huvudsak minskade nettokostnader inom administration, förskoleverksamhet, kultur- och föreningsverksamhet, arbetsmarknadsåtgärder samt inom ekonomiskt bistånd.

I verksamhetsplanen 2011 beräknas nettokostnaderna öka med 7,9 mnkr jämfört med bokslut 2010. Jämfört med verksamhetsplanen 2010 beräknas

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

nettokostnaderna öka med 67,9 mnkr. Ökningen beror huvudsakligen på prestationsändringar, volymökningar, ökning av kostnader för ekonomiskt bistånd samt satsningar i verksamheterna. Satsningarna består bl.a. av höjda ersättningsnivåer inom äldreomsorgens hemtjänst och vård- och omsorgsboende.

Ekonomi under planperioden

Budgeten minskar enligt plan med totalt 1,8 mnkr mellan 2011 och 2012 samt med 0,7 mnkr mellan 2012 och 2013. Till 2014 är planen oförändrad.

Prestationsförändringar ingår ej. Det minskade nettokostnaderna beror på volymminskningar inom äldreomsorgen genom att antalet äldre över 80 år beräknas minska.

De totala beräknade kostnadsökningarna för planperioden 2012 - 2014 beräknas överstiga kommunfullmäktiges plan. Under perioden 2012 - 2014 beräknas kostnaderna öka med ca 30 till 40 mnkr per år för bl.a. lönekostnadsökningar och övriga kostnadsökningar. Kostnaderna för de nya förskolelokalerna i samband med den stora utbyggnaden blir betydligt högre än befintliga lokaler. Även kapitalkostnaderna beräknas öka genom ökade investeringsutgifter för inventarier m.m. Det finns också en osäkerhet om konjunkturläget och utvecklingen av kostnaderna för ekonomiskt bistånd.

Kostnadsökningarna medför krav på effektiviseringar inom samtliga verksamheter med motsvarande belopp. Arbetet inriktas på fortsatt minskning av sjukfrånvaron, effektivisering av administration och lokalutnyttjande samt att strikt följa lagar och stadens riktlinjer för olika biståndsbeslut. Behovet av vård- och omsorgsboende kan komma att minska under planperioden vartefter ytterligare seniorboenden och trygghetsboenden växer fram. Förebyggande insatser, samverkan med landstinget och en alltmer utvecklad hemtjänst, som kan tillgodose varje brukares individuella och specifika minskar också behovet av vård- och omsorgsboende.

3.2 Investeringar

Parker och grönområden

Stadsdelsförvaltningen har till trafikkontoret lämnat förslag till parkinvesteringar för perioden 2012-2014. Projekten har hämtats ur parkplanerna för Hägersten och Liljeholmen och prioriterats i följande ordning.

1. Sannadalsparken, parkupprustning. Program och projektering klart. Upphandlig pågår. Genomförande t o m år 2013.
2. Svandammsparken, parkupprustning.
3. Aspudsparken, parkupprustning.
4. Kerstin Hesselgrens park, Parkleken "Vippan" parkupprustning.
5. Enbacken, parkupprustning.

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

Trafikkontoret gör en bedömning av stadsdelarnas önskemål och tar fram ett förslag på fördelning av ekonomiska medel. Totalt fördelas för 55 mnkr per år under planperioden. Slutgiltiga beslut tas av kommunstyrelsen och kommunfullmäktige i september och oktober.

Investeringar i maskiner och inventarier

Utgifterna för investeringar i maskiner och inventarier i nämndens verksamheter prognostiseras till 6,5 mnkr per år fr.o.m. år 2012 och under hela planperioden. Stadsdelsnämndens omfattande utbyggnad av förskolor kan innebära att en begäran om ökad investeringsram kan behövas något år. Kapitalkostnaderna finansieras inom tilldelad budgetram.

3.3 Betydande projekt som inte är investeringar

Nämnden beräknar inte ha några betydande projekt som inte är investeringar under planperioden.

4. Övriga redovisningar

Utvecklingsmodellen och e-tjänstprogrammet

Förvaltningen fortsätter att föra en dialog om förslag på IT lösningar som stöd för verksamhetsutveckling. Hägersten-Liljeholmen söker också samarbete med andra förvaltningar för att identifiera angelägna behov.

Förvaltningen strävar att frångå pappershantering i så stor utsträckning som möjligt t.ex. genom att nämndhandlingar läses elektroniskt istället för utskick av pappershandlingar. Även mötesbokning sker i allt större utsträckning via Outlook och ytterligare områden utvecklas för att utnyttja vad stadens system medger. Ett önskemål är att staden underlättar åtkomst av elektroniska underlag för uppföljning av upphandlad verksamhet.

Ett område som är angeläget är utbildningsförvaltningens projekt om ”snabb nätverksaccess för stadens förskolor”

Inom det Sociala Tjänsteområdet förbereds en ansökan avseende ”Faderskap på nätet”.

Projektet Förskoleportalen har beviljats medel för en förstudie ur stadens e-tjänstprogram. Under 2011 utvidgas projektet till att omfatta 12 förskolor i stadsdelen. Inför 2012 tas ställning till ett breddinförande.

Ett ytterligare utvecklingsområde är ”Nyckelfri hemtjänst”, som har beviljats medel ur stadens e-tjänstprogram. Här planeras införande inom stadsdelen så snart låsmodulen har upphandlats och integration med Paragå utvecklats.

5. Lokalförsörjningsplan

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

5.1 Inledning

Hägersten och Liljeholmen är ett expansivt område med omfattande nybyggnation av bostäder och med hög nativitet. Under perioden 2011-2014 kommer troligtvis drygt 3 500 bostäder att färdigställas för inflyttning, främst i Årstadal, området runt Telefonplan och Gyllene Ratten området i Fruängen. Det är viktigt att stadsdelsförvaltningen i tidiga skeden arbetar tillsammans med exploaterings-, stadsbyggnads- och trafikkontoren i samband med nya detaljplaner med utökad bostadsbebyggelse, för att kunna möta de kommande behoven av service. Enligt Utrednings- och statistikkontorets senaste befolkningsprognos kommer befolkningen i stadsdelen att öka med ca 9 000 personer mellan 2011 och 2014.

5.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av andra faktorer som förändrar behovet av lokaler

Se vidare under punkten 5.4

5.3 Kapacitet

Se vidare under punkten 5.4

5.4 Förändringar i lokalbeståndet

5.4.1 Förskola

Enligt den senaste befolkningsprognosen kommer antalet förskolebarn att öka med ca 1 000 stycken under perioden 2011 till 2014. Stadsdelsförvaltningen arbetar med nya förskolor omfattande 1 500 nya förskoleplatser under åren 2011-2014. Om alla dessa platser kommer att färdigställas under perioden är osäkert då det är beroende på när bostadshus färdigställs. Tidplanerna för de nya förskolorna är inte heller synkroniserade med underlaget för befolkningsprognosen. De nya förskolorna är inrymda både på entréplan i nya bostadsfastigheter och i fristående byggnader.

Under samma period kommer drygt 300 förskoleplatser att försvinna. I samband med att Utbildningsförvaltningen har ett ökat behov av lokaler för att möta den prognostiserade ökningen av antalet skolelever, tvingas stadsdelsnämnden att lämna förskolelokaler i grundskolorna. Ytterligare en anledning till att förskoleplatser försvinner, är att befintliga förskolebyggnader måste rivas alternativt genomgå omfattande renovering där det inte är möjligt att använda lokalerna under ombyggnadsperioden.

Nettotillskottet på förskoleplatser under åren 2011-2014 blir därmed 1 200 platser. Den planerade utbyggnaden av förskoleplatser beräknas innebära ökade hyreskostnader på 34 mnkr. Med den omfattande utbyggnaden av förskoleplatser som sker i stadsdelen är det av yttersta vikt att hålla nere hyreskostnaden per plats så långt det är möjligt. Förvaltningen anser sig ha metoder för att hålla hyreskostnaderna på en rimlig nivå för tillfället. Förändringar i regelverk, avtal eller av byggkostnaderna kan komma att ändra detta.

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

Stadsdelsnämnden har stora problem att finna mark för både permanenta och tillfälliga förskolebyggnader i samband med bostadsförtätningen. Det är inte ändamålsenligt att enbart utöka antalet förskoleplatser i permanenta lokaler. En avvägd blandning med tillfälliga lokaler som kan avvecklas parallellt med att antalet förskolebarn framgent kommer att minska i antal i de bostadsförtätade områdena, är mer flexibelt för att inte drabbas av ett framtida överskott på lokaler med betungande tomgångskostnader.

5.4.2 Social omsorg

Stadsdelsnämnderna har i uppdrag av kommunfullmäktige att öka antalet grupp- och servicebostäder för personer med funktionsnedsättning i staden då behovet är omfattande. Förvaltningen undersöker alltid möjligheterna att inrätta nya grupp- och servicebostäder i samband med nybyggnation i stadsdelsområdet. Inom Hägersten-Liljeholmen är behovet som störst vad gäller servicebostäder.

Förvaltningens ambition är att bygga ut med en gruppboende eller serviceboende om året. I maj 2011 öppnas en ny gruppboende med åtta lägenheter för personer med psykisk funktionsnedsättning i Fruängen, i anslutning till en befintlig gruppboende. En gruppboende för fem boende i området Gyllene Ratten i Fruängen och en gruppboende för sex boende i Årstadal öppnas 2012. Förvaltningen arbetar nu med att hitta lämpliga objekt för servicebostäder som kan stå klara 2013 och 2014.

Sannadalsparken kommer att renoveras under åren 2011 och 2012. En ny byggnad planeras i parken för ungdomsgårdsverksamhet kvällstid och för kompletterande verksamhet under dagtid. Den befintliga byggnaden har rivits. Avtal för den nya byggnaden kommer att tecknas med Fastighetskontoret i enlighet med stadens principer för självkostnad.

Västberga ungdomsgård flyttar sommaren 2011 från Västbergaskolan till nya lokaler i Midsommarkransen. Verksamheten samlokaliseras med Steget Framåt. Flera förändringar kommer ske avseende stadsdelens dagliga verksamheters lokaler. I juni i år kommer Liljeholmsgården byta lokal då de nuvarande kommer att rivas till förmån för bostadsbyggande. Ekensbergs dagliga verksamhet planeras flytta till sommaren 2012. Nuvarande lokal är inte ändamålsenlig. Förvaltningen kommer att söka ett par mindre lokaler. Den dagliga verksamheten Café Hitom återöppnar verksamheten i nya lokaler i april i år.

Stadsdelsnämnden arbetar aktivt för att möta behovet av tränings- och försöklägenheter. Tyvärr är det svårt att finna tillräckligt många lägenheter för att matcha behovet.

Stadsdelsnämndens stödboende Västertorpsvalet stöttar personer med missbruk och utan egen bostad, för att de i framtiden ska klara ett eget boende. Nämnden hyr 22 rum av Stockholms Hotellhem, som i sin tur hyr av fastighetsägaren Stockholmshem. Verksamheten är väsentlig ur såväl verksamhetsmässigt som ekonomiskt perspektiv. Ett detaljplaneförslag har varit ute på samråd där

Underlag för budget 2012 med inriktning 2013 och 2014

nuvarande hus ska rivas och en ny anläggning byggas. Det är ytterst väsentligt för förvaltningen att erhålla ersättningsbostäder för de nuvarande.

5.4.3 Äldreomsorg

Kommunfullmäktige har beslutat att, under en tioårsperiod, avveckla samtliga servicehus och omvandla dessa till Trygghetsboende, Seniorboende eller Vård- och omsorgsboende. Stadsdelsförvaltningens servicehus Kastanjen är ett av de första servicehusen som omvandlas till Trygghetsboende vilket skedde den 1 september förra året. Av stadsdelens totalt fyra servicehus så gör förvaltningen bedömningen att det är Fruängsgården som ska omvandlas sist. För förvaltningens två andra servicehus, Axelsberg och Trekanten, har Arbetsmiljöverket lagt föreläggande på utformningen av badrummen. Beslutet är överklagat.

Vård- och omsorgsboendet på Kastanjen har i februari i år flyttat till ombyggda lokaler på Axelsbergs servicehus. Förvaltningens samtliga vård- och omsorgsboenden håller nu modern standard och är i den omfattningen som behövs på lång sikt.

5.4.4 Administration

Inga förändringar inom stadsdelsnämndens administrativa lokaler är planerade.

5.5 Kostnadsutveckling

Stadsdelsnämndens kostnader för lokaler ökar med anledning av den höga utbyggnadstakten av service som exempelvis barnomsorg och bostäder för funktionshindrade inom de geografiska nybyggnadsområdena. Nämnden arbetar aktivt med att arbeta med kostnadseffektiva lösningar inom nybyggnadsprojekt.

Stimulansbidrag för utbyggnad av barnomsorg och boende för personer med funktionsnedsättning, är väsentliga för att hålla nere de initiala hyresnivåerna för nybyggda verksamhetslokaler och omsorgsbostäder. Under år 2010 kommer stadsdelsnämnden att ansöka om 20,0 mnkr i stimulansbidrag för utbyggnad av barnomsorgen och 2,8 mnkr för utbyggnad av bostäder för personer med funktionsnedsättning.

Bidraget för förskolor med hög hyra kommer att ligga på ca 3,9 mnkr under år 2010.